

Det Rådgivende Udvalg for SBD

Referat af udvalgmøde om musikstrategi afholdt 14/12-2022

Deltagere:

Medlemmerne af SBD-udvalget (med afbud fra Gitte Jensen fra VIA University College og Marianne Buschmann Nielsen fra Aalborg Bibliotekerne), samt Lone Christensen Møller (Vejle Bibliotekerne), Emil Brøsen (Aarhus Bibliotekerne), Katrine Nordland (Odense Bibliotekerne) og Dan Nybo Jensen (DBC)

Mødeleder: Hanne Hørl Hansen

Referent: Camilla Riis Petersen

Baggrund for udvalgmødet

DBC er i gang med at undersøge om det nuværende tilbud på musikområdet modsvarer bibliotekernes behov. Indkøbet af musik er faldet meget (se bilag 1). Det er kun ét bibliotek, der indkøber alt hvad DBC registrerer.

Musik er et af de få områder, hvor der registreres udenlandske materialer. DBC har et meget højt katalogiseringsniveau på musik til nationalbibliografi mht. fx udformning af noter, opslag på komponister og angivelse af udøvere på skæringsniveau. Der bruges derfor flere ressourcer på katalogisering af en nationalbibliografisk titel end på en udenlandsk titel til SBD. Emneord sættes kun på SBD-titlerne.

DBC har afholdt møder med Bibmedia, samt interviewet fire biblioteker om musikstrategi, indkøbspolitik samt deres synspunkter på musiks rolle i fremtidens folkebiblioteker. Nu ønsker DBC SBD-udvalgets input til hvilket udvalg af musik, der fremover skal være på SBD-området, med udgangspunkt i 7 forskellige scenarier (se bilag 1).

Formålet med mødet er ikke, at der skal tages en endegyldig beslutning om et konkret scenarie, men at give et fingerpeg om i hvilken retning DBC skal gå fremover. Der er ikke tale om en nedskæringsøvelse. Hvis konklusionen er, at der skal registreres færre titler til SBD, vil DBC, efter aftale med KOMBIT, bruge ressourcerne på andre SBD-opgaver i stedet.

Bibliotekernes syn på musikindkøb - og hvilke scenarier de peger på

For **Odense Bibliotekerne** er det afgørende, at der ikke laves om på noget. Odense Bibliotekerne er det bibliotek, der udlåner allermest musik, og som andre biblioteker også låner fra. Bibliotekerne har ikke de fornødne ressourcer til selv at varetage selektions- og registreringsarbejdet. Odense bruger ikke anmeldelserne, men de bruger onlineregistreringerne til at koble på den fysiske samling

Odense Bibliotekerne peger på scenarie 1, og opfordrer til eventuelt at skære ned på anmeldelserne.

For **Randers Bibliotek** spiller musik en meget lille rolle, og genkender ikke behovet for et stort udvalg af musik. De har det seneste år indkøbt 38 musikudgivelser, som ikke rigtigt er blevet udlånt. For Randers' vedkommende kan man sagtens undvære SBD, og udelukkende bruge de rent nationalbibliografiske registreringer.

I forhold til Randers Bibliotek vil det mest oplagte være et scenarie, hvor ingen titler får SBD.

Vejle Bibliotekerne låner – som Odense - rigtig meget musik ud, men indkøber ikke helt så meget som dem. Hvis Vejle skulle katalogisere alt selv, ville de helt holde op med at købe musik, da det ellers ville blive for dyrt.

Det er primært et modent publikum der låner musik, og altså ikke unge mennesker. Vejle Bibliotekerne oplever også at udlånet af musik har været faldende, men det virker som om at det er stabiliseret nu. Vejle køber ikke alt der registreres til SBD. Dels er der ikke økonomi til det, og dels er erfaringen, at der er ting der ikke udlånes. Vejle indkøber det populære musik, og musik hvor anmeldelserne er helt i top. Anmeldelserne bruges også, når der er ukendte ting på listen, især inden for klassisk musik.

Vejle peger på scenarie 1, men foreslår scenarie 5 som et alternativ, eventuelt i kombination med scenarie 6. Det ville dog ikke være i orden kun at tilbyde udvalgte genrer (scenarie 4) eller udelukkende at tilbyde danske titler (scenarie 2). Vejle opfordrer til, at der ikke skæres ned på noderne, da de bliver brugt meget.

Hvidovre Bibliotekerne bruger langt færre penge på musik end tidligere, og opgaven flyttes ud til andre biblioteker. For Hvidovres vedkommende tilbydes der langt mere end de har behov for. Hvidovre bruger anmeldelserne til at orientere sig, og her er de smalle, danske udgivelser vigtige.

For Hvidovre Bibliotekerne er scenarie 5 det mest relevante.

For Københavns Biblioteker er musik ikke et prioriteret område. Indkøbet af musik er begrænset – fx er der i 2021 indkøbt 617 cd'er og 105 noder – og København læner sig op ad andre bibliotekers indkøb.

Københavns Biblioteker peger på scenarie 3.

Aarhus Bibliotekerne oplever et fald i udlånet af musik. Aarhus fokuserer primært på dansk musik og lokale udgivelser, og gør mest ud af musikformidling i form af fx arrangementer og festivals, hvor samlingen - i denne sammenhæng - spiller en mindre rolle. Aarhus bruger hverken anmeldelser eller emneord til noget. Det vigtige er, at de relevante udgivelser (danske udgivelser og lokale udgivelser) bliver registreret.

Aarhus Bibliotekerne peger på scenarie 3.

Hvordan ser bibliotekerne udviklingen inden for de næste 5-10 år?

Vejle Bibliotekerne vurderer, at der fremadrettet stadig vil være et behov for indkøb af lp'er, men at det bliver et udvalg målrettet feinschmeckere, dvs. for folk der virkelig interesserer sig for musik og ved meget om det.

Vejle vurderer ikke, at det er de smalle titler, der kommer til at spille en rolle fremadrettet, men snarere de populære titler og de titler som bliver godt anmeldt. I den forbindelse opfordrer Vejle til, at man fokuserer på at katalogisere de lækre boksudgivelser (fx opsamlinger af klassiske rockudgivelser).

Vejle forestiller sig at flere kommer til at benytte sig af bibliotekernes musiktilbud, da man fremadrettet måske ikke har råd til at streame.

Randers Bibliotekerne ser ikke nogen større rolle for cd'er og lp'er fremadrettet, da de ikke har lånerne til det.

Er der specielle genrer, som fx jazz eller klassisk, som vi skal gøre noget ekstra for?

Vejle Bibliotekerne er hverken for eller imod. Vejle udlåner mest orkestermusik og opera inden for det klassiske område. Der er desuden også en stor interesse for jazz, blues og rock, og det er også de genrer, der bliver bestilt fra andre biblioteker. I forhold til udgivelser på vinyl, er det særligt electronica der hitter.

Aarhus Bibliotekerne vurderer, at det skal være det mest populære (her klassisk rock), og oplever stor efterspørgsel, når der udkommer noget fra en populær kunstner. Aarhus har ikke meget udlån af klassisk musik, som jo kan være vanskeligt at finde på streamingtjenesterne.

Aarhus oplever ikke samme stigende interesse for vinyler, som ellers ses hos andre biblioteker. De har eksperimenteret med at lave en større fysisk samling af vinyl-udgivelser, men dette resulterede kun i et meget lille udlån. Erfaringen er, at vinylnørder ikke er interesseret i genudgivelser eller genoptryk, men søger andre veje end biblioteket. Aarhus bruger desuden heller ikke emneordene.

Har nogen af bibliotekerne en musikstrategi - eller overvejer at lave en?

Aarhus Bibliotekerne arbejder på en strategi, som laves i et tværgående samarbejde mellem medarbejdere fra både hovedbiblioteket og lokalbibliotekerne. På nationalt plan kunne Aarhus godt tænke sig, at der var større engagement. Kun ganske få møder op til de sporadiske initiativer, der sættes i gang nationalt. Aarhus efterlyser desuden også et bedre samarbejde mellem Det Kongelige Bibliotek og folkebibliotekerne.

Vejle Bibliotekerne har ikke en nedskrevet strategi, men derimod en målsætning om at folk skal inviteres ind på biblioteket og dyrke musikken, som en form for modsætning til at sidde derhjemme og streame.

Supplér med fjernlånstal

Udvalget aftalte at bibliotekerne hver især finder fjernlånstal, som et supplement til DBC's videre arbejde med at kvalificere musiktilbuddet. Vejle Bibliotekerne v/ Randi påtog sig at anvise en metode i lokalsystemet, så alle opgør tallene efter de samme principper. Det er her væsentligt at have for øje om det er meget få entusiaster, der fjernlåner store mængder.

BILAG 1

Scenarier for musik til SBD

Baggrund

I lyset af streamingtjenesternes fremmarch samt det faldende udlån og indkøb på musikområdet i folkebibliotekerne, vil vi undersøge, om vores nuværende tilbud på musikområdet modsvarer jeres behov. Udover at registrere danske musikoptagelser (både fysiske og online) til nationalbibliografien udvælger vi årligt ca. 3000 fysiske titler til supplerende biblioteksdata. Vi registrerer så vidt muligt anmeldelser med citater på de titler, vi udvælger til SBD. Desuden katalogiserer vi ca. 200 noder om året.

I forbindelse med undersøgelsen har vi holdt et møde med Bibmedia. Deres salg af musik til bibliotekerne falder ca. 15 procent hvert år. Vi har fået en oversigt over solgte titler i 2021. Ca. halvdelen af de tilbudte titler bliver solgt i 5 eksemplarer eller færre og ca. 25 % af titlerne bliver solgt i mere end 10 eksemplarer.

Vi har også interviewet 4 biblioteker (Brøndby, Roskilde, Århus og Lyngby) om strategi for musik, synspunkter på musiks rolle i fremtidens folkebiblioteker samt indkøbspolitik. Det kom der ikke entydige svar ud af, men bortset fra på Roskilde bibliotek var indtrykket, at musik efterhånden spiller en ret lille eller ingen rolle.

I biblioteksstatistikken kan man se, den samlede tilvækst for voksenmusik i hele landet er faldet fra ca. 209.000 musikoptagelser i 2009 til ca. 31.000 i 2021. 7 kommuner har en tilvækst på mere end 1000 musikoptagelser i 2021: Odense 3584, Århus 3050, Kbh. 1452, Vejle 1555, Gentofte 1134, Roskilde 1251, Ålborg 1038. 40 kommuner købte færre end 100 musikoptagelser i 2021. Interurbanlåns-aftalen gør, at musikoptagelserne kan bruges af alle kommuner og ikke kun den kommune, der har indkøbt materialet.

Vi vil gerne have jeres input til, hvilket udvalg af musik, der fremover skal være på SBD. Det skal ses i sammenhæng med, at ressourcer, der fremover evt. ikke anvendes på musikkatalogisering, vil blive brugt på andre registreringsopgaver. Det kunne fx være flere podcasts, berigelser af de eksisterende poster på musik eller andre materialetyper eller dedikerede ressourcer til basepleje.

Vi har opstillet en række scenarier for fremtidig udvælgelse af fysisk musik til SBD, som vi kan diskutere på onlinemødet. I scenarierne er det forudsat, at der tilbydes både cd'er og LP'er, men dette kan også drøftes.

Som udgangspunkt vil vi fastholde nodetallet på ca. 200 titler om året, men input hertil modtages også gerne.

Et selvstændigt punkt til drøftelse er om vores anmeldelser bliver brugt/giver tilstrækkelig værdi.

Scenarier

1. Uændret i forhold til nu - fordelt på alle genrer og både dansk og udenlandsk

Fordele: Fortsat stort udvalg med god repræsentation af alle genrer, der tilgodeser også de store biblioteker, der køber mange musikoptagelser.

Ulemper: Mange titler bliver som nævnt ovenfor kun solgt i få eksemplarer, hvilket antyder, at der ikke er behov for så mange titler på SBD. Udover arbejdet med registrering af musikoptagelser, bruges der også en del ressourcer på at finde og registrere anmeldelser af titlerne.

Mængde: Ca. 3000 titler/år (der er taget en beslutning om fast antal, da fortegnelsen ikke er udtømmende)

2. Udelukkende danske titler

Fordele: Registreringerne kan bruges til at fremme salget af dansk musik til bibliotekerne. Danske titler bliver i forvejen katalogiseret til Danske Musikoptagelser, men SBD-titlerne bliver beriget med emneord og er kurateret.

Ulemper: Biblioteker, der ønsker at købe udenlandsk musik, får en stor registreringsopgave. Det vil i realiteten nok betyde, at meget få vil indkøbe udenlandske titler.

Mængde: Ca. 700 titler/år

3. Danske titler plus et mindre udvalg af udenlandske titler

Fordele: Registreringerne kan bruges til at fremme salget af dansk musik til bibliotekerne. Udenlandske titler tilgodeses også i et vist omfang. Kan formodentlig tilgodese de fleste bibliotekers behov.

Ulemper: De få musikbiblioteker, der indkøber mange musikoptagelser kan få et større registreringsarbejde eller har færre titler at vælge imellem.

Mængde: 1200-1700 titler/år (kan fastsættes efter ønske ud fra behov og prioritering af ressourcer)

4. Udvalgte genrer

Fordele: Genrer, hvor det vurderes, at der stadig er lånere til fysiske materialer, kan tilgodeses. Det kunne være jazz og klassisk, hvor lånerskaren vurderes at være ældre og stadig bruger fysisk musik. Klassisk musik er desuden svær at finde på streamingtjenesterne.

Ulemper: Der lader ikke til at være et generelt mønster i anskaffelse af musikoptagelser på landets biblioteker i forhold til genrer. Andre genrer vil ikke blive indkøbt eller vil give bibliotekerne mere registreringsarbejde. Det kan være på kanten af biblioteksloven, hvor alsidighed er nævnt.

Mængde: Ca. 1000 titler/år, hvis man vælger jazz og klassisk

5. Samme udvælgelseskriterier som nu, men titeltallet skåret ned

Fordele: Alle genrer tilgodeses og der kan formidles både dansk og udenlandsk musik. Kan formodentlig tilgodeses de fleste bibliotekers behov.

Ulemper: Der udvælges færre danske titler end nu, hvilket giver dårligere mulighed for at formidle danske titler. De få musikbiblioteker, der indkøber mange musikoptagelser kan få en større registreringsarbejde eller har færre titler at vælge imellem.

Mængde: 1000-1500 titler/år (kan fastsættes efter ønske ud fra behov og prioritering af ressourcer)

6. Titler, der vurderes købt af en del biblioteker

Fordele: Vil kunne tilgodeses indkøbet på mange biblioteker og formodentlig de titler, der låner mest ud. Giver stor nytteværdi af registreringerne.

Ulemper: det kan være svært at forudsige, hvad der vil sælge, især da markedet er i forandring. Understøtter ikke formidling af "smal" musik.

Mængde: 7-800 titler/år (udregnet efter, hvor mange titler, der er solgt flere end 10 af i 2021)

7. Mest "smal" musik

Fordele: Registreringerne kan bruges til at promovere musik, folk ellers ikke får kendskab til og som måske ikke forefindes på streamingtjenesterne. Der vil være mange danske udgivelser blandt de smalle titler.

Ulemper: Vil kræve ekstra ressourcer til udvælgelse, da det er svært at definere, hvad der er smal musik.

Mængde: 800-1200 titler/år alt efter, hvordan man definerer smal musik.

Forslag til andre scenarier, som ikke er medtaget her, er velkomne. Man kan også forestille sig hybridformer mellem de forskellige scenarier, fx en kombination af scenarie 3 og 4, hvor vi medtager al den danske musik og udvælger efter genre for de udenlandske udgivelser.

Traditionelt har vi bundet SBD-udvælgelse op på fysisk indkøb af musikmaterialer. Vi registrerer dog også ca. 700 danske online udgivelser om året – de fleste som en kopikatalogisering af de danske titler, der er registreret til SBD, men også ca. 200 titler, der ikke findes fysisk. Vi registrerer kun online-musik, der falder ind under kriterierne for SBD. Er der fremtidsmuligheder i at udnytte disse online-registreringer i formidlingsøjemed? Ville I kunne bruge lytteknapper til den danske online-musik og evt. også udenlandsk musik i det omfang, vi medtager det til.